

**GODIŠNJE IZVJEŠĆE O RADU
TRANSPARENCY INTERNATIONALA HRVATSKA
u 2011. godini**

Transparency International Hrvatska (TIH) je nevladina, nepolitička i neprofitna udruga predana borbi protiv korupcije u svim njenim pojavnim oblicima. TIH je jedan od preko 90 ogranaka međunarodne organizacije Transparency Internationala, jedine globalne, neprofitne i politički nestranačke udruge čije je djelovanje usmjereno na suzbijanje korupcije i njenih posljedica. Korupcija je jedan od najvećih problema vremena u kojem živimo i modernog društva općenito. TIH provodi aktivnosti koje imaju za cilj transformaciju Hrvatske u transparentnu državu.

Upravni odbor je izvršno tijelo udruge i čine ga predsjednik Nikola Kristić i četiri člana/ice udruge - Predrag Matić Fred, Zorislav Antun Petrović, Rosana Besednik i Don Markušić.

U TIH-u su tijekom 2011. godine bili kontinuirano **zaposleni** Saša Šegrt, izvršna direktorica, Marina Lasić, voditeljica projekta, Dušan Vojnović, voditelj financija. Također, od 1. kolovoza 2011. Na projektu Sukob interesa i kako ga izbjeći angažirana je Dina Zupčić, a kao glavni istraživač na projektu transparentnosti financiranja političkih stranaka angažiran je Zorislav Antun Petrović.

TIH je također tijekom 2011. godine surađivao s nizom **vanjskih suradnika**, koji su svojim savjetima, konzultacijama, doprinosima na okruglim stolovima i drugim događanjima pridonijeli uspješnom djelovanju udruge. U organizaciji svakodnevnog rada, osobito Antikorupcijskog savjetovišta tijekom 2011. udruzi je pomagalo 11 **volontera**, a ukupno **petero** stažista odradilo je dvomjesečno stažiranje u udruzi.

Za razdoblje od 2010-2012. Skupština je, kao najviše tijelo udruge, odredila sljedeće Strateške ciljeve i prioritete djelovanja udruge:

- 1) Suzbijanje korupcije u procesima političkog odlučivanja,
- 2) Podrška protukorupcijskim reformama Vlade, i
- 3) Promocija viših normi poslovne etike.

Prema tom planu, definirani prioriteti do konca 2012. godine su:

- nadziranje osiguravanja pristupa informacijama;
- smanjivanje korupcije u politici;
- poticanje protukorupcijske edukacije i etike;
- promocija protukorupcijskih normi u privatnom sektoru (poslovna etika);
- promocija provođenja međunarodnih antikorupcijskih konvencija.

PROGRAMI:

U svojim se programima tokom 2011. godine TIH koncentrirao na nekoliko osnovnih tema: smanjivanje korupcije u politici i to kroz promicanje transparentnog financiranja političkih kampanja i stvaranje pravnih okvira za regulaciju financiranja stranaka i kampanja, daljnje inzistiranje na reguliranju sukoba interesa i zagovaranje uvođenja izmjena i dopuna Zakona o sukobu interesa kako bi se njime obuhvatili svi javni dužnosnici, te uvele ozbiljne kazne za

njegovo kršenje, i pravo na pristup informacijama i educiranje građana o tom pravu (kroz kampanju *Imamo pravo znati!* koju provodimo svake jeseni i obilježavanje Međunarodnog dana prava na pristup informacijama). U svaku od svojih programskih aktivnosti TIH nastoji inkorporirati i edukativni dio te poticati uključivanje tema o transparentnosti i štetnosti korupcije u programe škola i fakulteta.

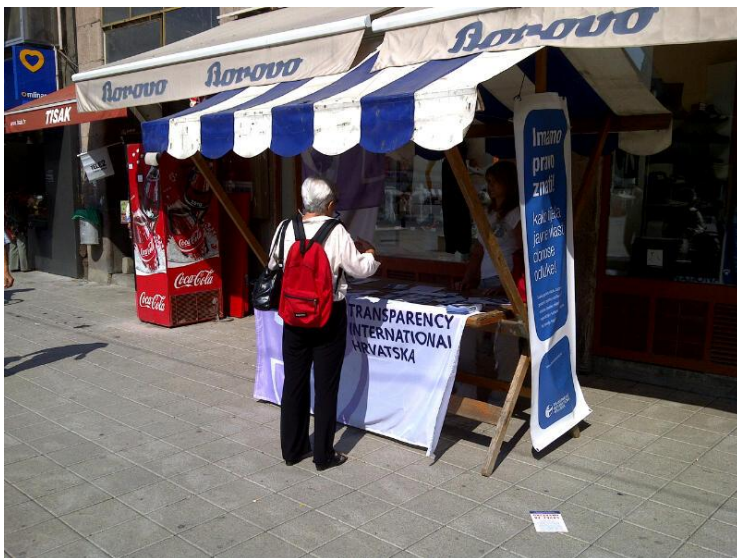
Također, TIH se ove godine počeo aktivnije baviti područjem javnih nabava, kroz detaljnije upoznavanje s ovom temom i osnovnim akterima. U partnerstvu s četiri druge organizacije civilnog društva, TIH je pripremio projektni prijedlog koji bi omogućio aktivnije bavljenje ovom temom.

Program:

1- Pravo na pristup informacijama

Pravo građana na pristup informacijama prepoznaje se kao temelj suzbijanja korupcije. Premda je Hrvatska usvojila Zakon o pravu na pristup informacijama još 2003. godine, postojeći je zakonodavni okvir još uvijek manjkav. Česti su slučajevi da se javnosti uskraćuju važne informacije, a javna tijela nerijetko ne pružaju informacije građanima ili novinarima.

Informiranje građana o pravu na pristup informacijama

Zakona.

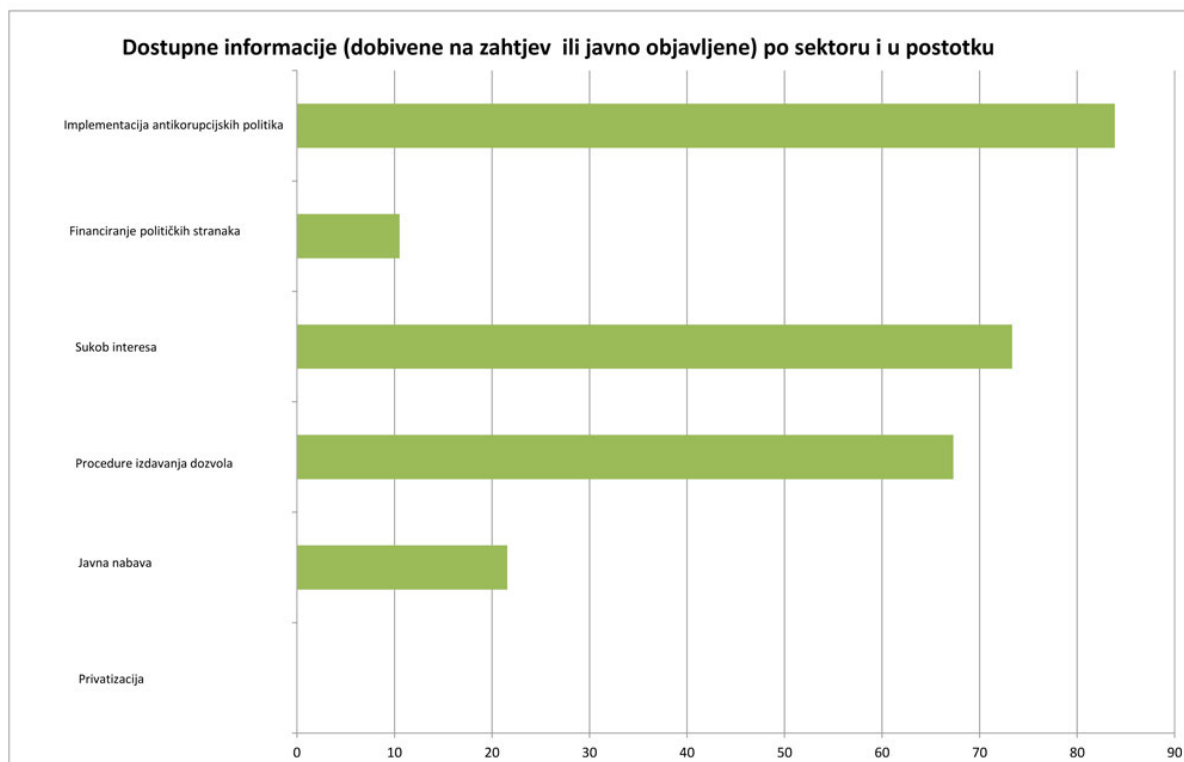
Transparency International Hrvatska već pet godina provodi **kampanju „Imamo pravo znati!“** uoči Međunarodnog dana prava na pristup informacijama i promovira Zakon o pravu na pristup informacijama te zagovara najbolje izmjene i dopune ovoga Zakona. Ciljevi kampanje su: upoznavanje građana s temeljnim značajkama Zakona o pravu na pristup informacijama i poticanje tijela javne vlasti da ulože veće napore u informiranje građana te zagovaranje najboljih izmjena

U sklopu kampanje promoviran je Zakon o pravu na pristup informacijama u 17 gradova: na nekom od frekventnih punktova (najčešće glavnom gradskom trgu) postavljeni su info štandovi na kojima su aktivisti i predstavnici TIH-a građanima dijelili materijale o pravu na pristup informacijama i odgovarali na njihova pitanja u vezi primjene Zakona u svakodnevnom životu. Ispred info štandova održane su konferencije za medije na kojima su novinarima predstavljeni ciljevi akcije i osnovne značajke Zakona o pravu na pristup informacijama.

Ispitivanje dostupnosti informacija u praksi

Jedno od temeljnih područja djelovanja TIH-a je i testiranjem razina transparentnosti u područjima javnog sektora osobito izloženim riziku od korupcije. U suradnji sa španjolskom organizacijom Access Info Europe TIH je javnosti predstavio smjernice rezultate opsežnog monitoringa transparentnosti. Smjernice su predstavljene 25. listopada na zasjedanju Konferencije država članica Konvencije Ujedinjenih Naroda protiv korupcije u Marakešu. Podaci za Hrvatsku temelje se na 200 odgovora dobivenih na 560 pitanja (35% ili nešto više od jedne trećine odgovoreni zahtjeva) i pokazuju da postoje područja u kojima je ostvaren veliki napredak po pitanju transparentnosti (primjerice područje anti-korupcijskih politika, sukoba interesa i postupaka izdavanja dozvola).

Tablica 1. Dostupnost antikorupcijskih informacija po sektorima u Hrvatskoj

Područja sklona korupciji koja su dalje zatvorena u smislu nadzora javnosti uključuju javnu nabavu, financiranje političkih stranaka i privatizaciju državne imovine. Niti na jedan zahtjev za informacijom o privatizaciji, vrlo kontroverznom području u Hrvatskoj, nije zaprimljen odgovor. Neke od informacija koje je zatražio TI Hrvatska – uključujući kopije ugovora, izvješća o reviziji, imovinske kartice, zapisnike, procjene utjecaja, dozvole i mnoge druge dokumente koji su važni u borbi protiv korupcije – objavljene su bez ikakvih poteškoća što pokazuje kako na nekim područjima javnog djelovanja transparentnost postaje norma, a očit je i pozitivan utjecaj Zakona o pravu na pristup informacijama iz 2003. godine. Svi podaci dostupni su na internetskim stranicama organizacija Access Info Europe i TI Hrvatska.

Nakon što je TIH u prosincu 2010. Ustavnom sudu podnio prijedlog za ocjenu ustavnosti ZZPI-ja, Ustavni sud ukinuo je usvojio argumente TIH-a¹ i 23. ožujka ukinuo Zakon zbog nepravilnosti prilikom njegova donošenja. Nažalost, prilikom ponovnog donošenja Zakona nije došlo do njegovih sadržajnih izmjena i dopuna kako je pozivao TIH, već je isti tekst Zakona usvojen u regularnoj proceduri.

¹ Zakon je u prosincu 2010. usvojen običnom, a ne kvalificiranom većinom, premda je Ustavnim promjenama iz lipnja 2010. pravo na pristup informacijama postalo ustavno pravo

Tokom 2011. predstavnici TIH-a sudjelovali su na nizu skupova vezanih uz područje prava na pristup informacijama u zemlji i inozemstvu. Primjerice, TIH je 18. veljače 2011. u Zagrebu suorganizirao Međunarodnu konferenciju „Transparentnošću i otvorenim upravljanjem protiv korupcije“ zajedno s Uredom za udruge Vlade Republike Hrvatske, Ministarstvom pravosuđa, i Regionalnim programom vladavine prava za jugoistočnu Europu njemačke Zaklade Konrad Adenauer. Predstavnici TIH-a također su sudjelovali na konferencijama o pravu na pristup informacijama održanim 17. veljače i 28. rujna u organizaciji AZOP-a, predstavljanju inicijative Partnerstvo za otvorenu vlast 14. rujna, okruglom stolu o pravu na pristup informacijama održanom u Saboru 20. rujna u organizaciji GONG-a...

U okviru aktivnosti povećanja transparentnosti, TIH je također pratio izbore za Državno sudbeno vijeće.

Antikorupcijsko savjetovalište (Advocacy and Legal Advice Center)

U antikorupcijskom savjetovalištu Transparency International Hrvatske, putem telefona, online prijave, pošte ili elektronske pošte građani mogu:

- prijaviti slučaj korupcije
- dobiti odgovore na pitanja vezana za korupciju
- informirati se o svojim pravima
- dobiti savjete o prijavljivanju korupcije nadležnim institucijama
- u posebnim slučajevima biti upućeni stručnom pravnom savjetniku.

Putem web stranice, otvorene telefonske linije i u prostorijama antikorupcijskog centra građanima su dostupne informacije i savjeti vezani uz korupciju. U biblioteci antikorupcijskog centra su knjige i brošure s tematikom korupcije kao i tekstovi svih zakona koji definiraju i određuju kazne za koruptivna djela kao i međunarodnih konvencija čiji je potpisnik i Republika Hrvatska. Volonteri TIH-a obučeni za rad na telefonskoj liniji bilježe pritužbe građana, pružaju im savjete te ih upućuju na organe nadležne za njihove slučajeve. Projekt ima za cilj povećati sudjelovanje građana u aktivnoj borbi protiv korupcije putem informiranja i educiranja građana o korupciji kao i pružanja savjeta vezanih za načine ostvarivanja prava.

Kroz edukaciju o korupciji kakvu pruža antikorupcijsko savjetovalište TI Hrvatske, građani stiču sposobnost prepoznavanja koruptivnih djela u dobivaju informacije o postupku ostvarivanja svojih prava i prijavljivanja korupcije nadležnim institucijama. Podizanje svijesti i informiranosti o pravima građana doprinosi smanjenju osjećaja nemoćnosti i ranjivosti neprivilegiranih skupina.

Tokom 2011. godine Antikorupcijsko savjetovalište TIH-a imalo je 330 slučajeva (od toga 181 kao inicijalni kontakt, kroz koji je korisnik upućen na odgovarajuću državnu službu ili drugu organizaciju civilnog društva, a u preostalim 149 slučajeva TIH je postupao, od čega je 15 slučajeva uspješno zatvoreno. Uočen je manji broj anonimnih prijava u odnosu na prošlu godinu (2010. bilo ih je 42, a tokom 2011 – 31). Po broju prijava korupcije po županijama i dalje prednjači Grad Zagreb (45,3 posto), na drugom je mjestu Splitsko-dalmatinska županija (6,8 posto), a na trećem Primorsko-goranska županija (6,1 posto). Kada je riječ o povezanosti korisnika sa slučajem najčešće nam se obraćaju žrtve (52 posto slučajeva), i zviždači (6,1 posto), dok je u čak 35,8 posto slučajeva povezanost teško definirati. Korisnici se najčešće

prijavljuju korupciju u sudstvu (22,3 posto), u obrazovnom sustavu (8,1 posto), odnosno kod dobivanja različitih dozvola (građevinska, lokacijska) ili u obavljanju inspeksijskog nadzora (4,1 posto).

Internetska stranica www.rasprava.net

rasprava.net

Svjesni problema kako zainteresirana javnost često teško dolazi do relevantnih informacija o bilo kakvim značajnim promjenama u pravnom okviru naše zemlje, a što otežava kvalitetnu raspravu, na pokrenutoj internet stranici www.rasprava.net objavljujani su dokumenti vezani uz donošenje pojedinih zakona, propisa ili odluka, najave događanja vezanih uz javnu raspravu te mišljenja svih relevantnih dionika. Ova stranica omogućuje zainteresiranima za donošenje bilo kakvih zakona, propisa ili odluka značajnih za kvalitetu života građana ove zemlje da na jednom mjestu mogu pronaći

sve relevantne informacije te i na taj način smanjiti rizik od korupcije u hrvatskom zakonodavstvu.

2 - Smanjivanje korupcije u politici

A) Financiranje političkih stranaka i kampanja

Projekt **CRINIS** – Uspoređivanje i zagovaranje veće transparentnosti u financiranju političkih aktivnosti i predizbornih kampanja

Projekt Crinis procjenjuje stupanj transparentnosti političkog financiranja u promatranim zemljama. Transparentnost podrazumijeva dostupnost informacija o financiranju za članove stranaka, tijela javne vlasti i javnost. Crinis evaluira zakone i praksu i temelji se na empirijskom istraživanju. Evaluira se redovno financiranje političkih stranaka, mimo izbora, te financiranje kampanja za predsjedničke izbore i parlamentarne izbore. Za svaku zemlju obuhvaćenu istraživanjem na temelju postojeće legislative bit će izračunat Crinis indeks i kao rezultat projekta doći će se do preporuka u pogledu unapređivanja pravnog okvira i prakse vezane uz transparentnost u financiranju političkih stranaka.

Temeljni razlozi uređivanja područja financiranja političkih aktivnosti i predizbornih kampanja su zabrana ili ograničavanje donacija iz privatnih ili javnih izvora, ograničavanje troškova kako bi se smanjila potreba za novcem u političkom procesu, osiguravanje javnih donacija kako bi se zamijenilo ili dopunilo privatne donacije i jačanje državnog i društvenog nadzora otvaranjem računa i objavom informacija.

Projekt je usmjeren na utvrđivanje slabosti i prednosti sustava nadzora financiranja kampanja i političkih stranaka s posebnim naglaskom na transparentnost financiranja, i zagovaranje, tj. poticanje procesa reformi u financiranju političkih aktivnosti u zemljama obuhvaćenim projektom kako bi se povećala razina transparentnosti i podizanje razine svijesti dionika o značaju transparentnosti financiranja političkih procesa na nacionalnoj i međunarodnoj razini.

U okviru projekta 25. siječnja održan je Okrugli stol o financiranju političkih aktivnosti u Hrvatskom saboru, provedeno opsežno istraživanje o transparentnosti financiranja redovnog

rada političkih stranaka, a 24. studenog rezultati regionalnog i nacionalnog izvješća predstavljani su javnosti u Zagrebu.

TIH je proveo i ispitivanja stavova javnosti o financiranju političkih, naročito predizbornih aktivnosti, a rezultati tih istraživanja predstavljani su javnosti na konferencijama za medije 9. studenog (što utječe na izbor za koga će glasati na izborima) i 9. prosinca (što građani očekuju od nove vlasti).

Istraživanja su pokazala da građani Republike Hrvatske ne žele da se proračunska sredstva zlorabe za predizborne kampanje, smatraju

nepoštenim političare koji ne otkrivaju izvore financiranja svojih kampanja a glavni kriterij kod glasanja bit će im iskrenost, odnosno poštenje kandidata. Ipak, tek nešto više od petine građana Republike Hrvatske, njih 21,2 posto, smatra da će stranke svoje predizborne kampanje za predstojeće parlamentarne izbore financirati u skladu sa zakonom, dok ih čak 69,7 posto smatra da to neće bit slučaj. U odnosu na parlamentarne izbore iz 2007. broj optimističnih građana pao je za pet promila, dok je broj optimista narastao za 5,1 posto. Pri konačnoj odluci o tome kome dati glas 30,8 posto građana će voditi računa o izvorima financiranja predizborne kampanje, za njih 53,9 posto je to irelevantno dok njih 15,3 posto još ne zna hoće li nepoštivanje zakona imati utjecaja na njihovu odluku. Kao razlozi glasanja za neku od izbornih lista čak 23,5 posto građana navelo je iskrenost, odnosno poštenje čelnika (u istraživanju provedenom 2009. 26,9 posto), potom se kao glavni motiv za glasanje navodi dobar program i rješenja za probleme sa 16 posto, a zatim slijede iskustvo u gospodarstvu, što je ključnim ocijenilo pri svom odabiru 9,5 posto građana, dok je viziju razvoja zemlje najvažnijom ocijenilo njih 9,1 posto. U odnosu na istraživanje provedeno 2009. učeterostručio se broj građana kojima su ključni dobar program i rješenja za problem, dok je broj ispitanika kojima je vizija razvoja zemlje najvažnija porastao više od tri puta (2009. 2,3 posto). Usprkos većem postotku ispitanika kojima pri donošenju odluke na izborima neće biti važno poštivanje propisa o financiranju kampanja, broj onih koji smatraju da su političari i stranke koji neće prikazati svoje izvore financiranja snalažljivi pao je za gotovo trećinu od 2009.: s 12,4 na 8,8 posto. Za većinu birača takvi političari i stranke imaju negativne konotacije: 46,4 posto građana smatra da su takvi političari i stranke nepošteni, 25,2 posto da su neodgovorni prema vlastitim biračima, a 9,8 posto da nisu demokratski orijentirani. Od pojava vezanih uz financiranje stranaka i kampanja većini (58,5 posto) građana najviše smeta korištenje sredstava poreznih obveznika u stranačke svrhe, nešto više od četvrtine (25,5 posto) smatra najgorima kupovinu povlaštenog položaja u poslovanju s državom, a 9,6 posto kupovinu funkcija u tijelima izvršne vlasti.

Niski postotak vjere u poštivanje sustava koji regulira financiranje izborne promidžbe pokazuje da bi stranke trebale uložiti dodatni napor u povećavanje transparentnosti svoga financiranja. Dosljedno pridržavanje zakona svakako će značajno povećati povjerenje građana u izborni proces i samim tim u stranke i politički sustav u cjelini. U konačnici to će smanjiti i postotak građana koji smatraju da najveći utjecaj na donošenje odluka u Hrvatskoj ima vlastiti

interes političara – što smatra čak 56,9 posto ispitanika, dok njih svega 9,3 posto misli da je na prvom mjestu interes građana.

TIH je kao i proteklih godina pratio predizbornu kampanju za Hrvatski sabor, a osobito oglasni prostor koji su sudionici izborne utrke iskoristili. U suradnji s GONG-om TIH je pozvao sve kandidate, stranke i nezavisne liste na maksimalnu transparentnost, a na konferencijama za medije održanim 19. studenog i 2. prosinca obavijestio je javnost o svojim procjenama vrijednosti iskorištenog oglasnog prostora u medijima.

B) Sukob interesa

TIH je do svibnja provodio projekt „Sukob interesa i kako ga izbjeći“ koji je podržao Balkan Trust for Democracy, a od svibnja sredstva koja omogućuju nastavak aktivnosti u području sukoba interesa nastavljen je kroz projekt "Civilno društvo i javne institucije – Partner u povećanju transparentnosti kroz razvoj i implementaciju preveniranja sprečavanja sukoba interesa" koji se provodi uz pomoć sredstava iz pretpripravnog fonda IPA. Projekt ima za cilj uključiti organizacije civilnog društva u prevenciju sukoba interesa u reformi javne uprave, a konačni mu je cilj smanjiti rizik od pojavljivanja sukoba interesa kod javnih dužnosnika i tako povećati objektivnost njihova rada i povjerenje građana u njih i institucije u kojima rade.

U sklopu ovog projekta TIH i kolege iz TI Bugarska pripremit će priručnik i edukacijske radionice za dužnosnike koji podliježu zakonskim odredbama o sprečavanju sukoba interesa, kao i za članove nevladinih udruga i predstavnike medija kako bi kroz edukaciju unaprijedili svoja znanja potrebna za praćenje sukoba interesa kod javnih dužnosnika. Kroz predavanja i sami javni dužnosnici upoznat će se s načinima preveniranja sukoba interesa. Posebna internetska

stranica posvećana je temi sprječavanja sukoba interesa. Partner TIH-a na projektu je Transparency International Bugarska, nevladina udruga koja ima iskustva na suzbijanju sukoba interesa u zemlji koja pristupa Europskoj uniji.

Tokom postupka donošenja izmjena i dopuna Zakona o sprečavanju sukoba interesa u obnašanju javnih dužnosti, TIH je predstavio svoje prijedloge za unapređenje zakonske regulative, proveo ispitivanja očekivanja građana od dužnosnika, a rezultate i preporuke predstavio hrvatskoj javnosti na konferenciji za medije održanoj 4. listopada. Istraživanje provedeno 2. i 4. svibnja na reprezentativnom uzorku građana Republike Hrvatske vezano uz njihove stavove o pojedinim odredbama Zakona o sprečavanju sukoba interesa pokazalo je da hrvatski građani znaju sve više o Zakonu o sprečavanju sukoba interesa i očekuju sve više od dužnosnika kad je riječ o izbjegavanju sukoba interesa. Također očekuju da dužnosnici tijekom svog mandata prikažu i svoju i imovinu povezanih osoba i budu maksimalno posvećeni radu za javno dobro. One koji bi najdrastičnije kršili ta načela kaznili bi smjenjivanjem s dužnosti i doživotnom zabranom obnašanja javnih dužnosti uz novčanu ili zatvorsku kaznu. To pokazuju rezultati ispitivanja javnog mnijenja o koje je za Transparency International Hrvatska provela agencija Promocija Plus između Postotak građana koji su čuli za Zakon o sprečavanju sukoba interesa je najviši do sada i iznosi 71,5 posto. Kad je zakon 2003. još bio u nacrtu za njega je znalo samo 41,8 posto, a prošle godine je taj broj narastao na 68,2 posto. Broj građana koji smatraju da dužnosnici mora dati podatke o svom imovnom stanju i dalje raste – s ovom odredbom se u potpunosti slaže njih 92,3 posto. Ovako visok postotak suglasnosti može se tumačiti kao posljedica velikog broja skandala koji su pokazali da u hrvatskoj administraciji veći broj dužnosnika ima imovinu koja nije razmjerna njihovim prihodima. Značajno je porastao i broj građana koji se u potpunosti slažu da vrijednost poklona dužnosnicima ne bi smjela biti veća od 500 kuna i dosegao je 82,8 posto, što je najviše do sada. Najviši do sada je i broj građana koji smatraju da dužnosnici ne bi smjeli biti članovi nadzornih odbora poduzeća: u ispitivanju provedenom prije donošenja Zakona za tu odredbu se zalagalo 82,7 posto ispitanika, a u najnovijem istraživanju 92,7 posto. Otprilike jednako je porastao broj građana koji smatraju da dužnosnik za trajanja mandata ne bi smio raditi za druge: sa 79,7 posto 2003. na 89,3 posto. U potpunosti se s ovom odredbom slaže 83,9 posto građana što je u odnosu na prvo istraživanje rast od gotovo 20 posto. Najšarolikiji su odgovori na pitanje što bi dužnosnici za mandata trebali učiniti sa svojim poduzećem: najviše građana, 22,5 posto, smatra da bi trebali prenijeti vlasnička prava na posebnu tvrtku (2003. 20,5 posto), 24,7 posto smatra da vlasnici poduzeća ne bi smjeli biti državni dužnosnici (2003. 25,5 posto) a 20,3 posto misli da bi trebali za mandata zamrznuti poslovanje svog poduzeća. Ovo je jedino pitanje kod kojeg odgovori variraju, dok su kod svih drugih pitanja stavovi građana sve preciznije definirani, što pokazuje da su očekivanja od dužnosnika sve veća.

Ista istraživanja TIH je proveo i 2003., 2005. i 2010. godine, pa tako može pratiti trendove u stupnju poznavanja zakona i očekivanja građana od dužnosnika.

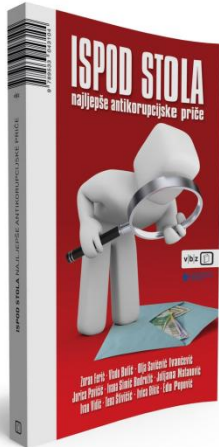
3) Podizanje svijesti javnosti o štetnosti korupcije

A) Program "Kulturom po korupciji" Transparency International Hrvatska pokrenut je 2010. godine s ciljem dodatnog senzibiliziranja javnosti na korupciju, a nastavljen tijekom 2011..

U sklopu programa, koji podupiru tvrtke Ericsson Nikola Tesla i Siemens Hrvatska, realiziran je projekt "*Kazalištem po korupciji*" u suradnji sa Zagrebačkim kazalištem mladih i Dubrovačkim ljetnim igrama. U Zagrebačkom kazalištu mladih, 7. svibnja, i u Hrvatskom kulturnom domu na Sušaku u Rijeci, 26. svibnja, besplatno je prikazana predstava "Revizor" Nikolaja Vasiljeviča Gogolja, "groteskna komedija o korupciji, pohlepi i bahatosti".

U okviru programa "Kulturom po korupciji", realizirani su i projekti "*Knjigom po korupciji*" u suradnji s izdavačkom kućom V.B.Z., u sklopu kojeg je izdana knjiga "Ispod stola – najljepše antikorupcijske priče" i "*Kinom po korupciji*" u suradnji s Motovunskim filmskim festivalom.

"Knjigom po korupciji"

Knjiga "Ispod stola – najljepše antikorupcijske priče", zajednički pothvat Transparency Internationala Hrvatska i izdavačke kuće V.B.Z. predstavljena u Novinarskom domu. U knjizi su objavljene priče o korupciji ili inspirirane korupcijom koje su napisale poznate književnice i književnici Vlado Bulić, Ivica Đikić, Zoran Ferić, Julijana Matanović, Jurica Pavičić, Edo Popović, Ivana Simić-Bodrožić, Olja Savičević-Ivančević, Tena Štivičić i Ivan Vidić. Pored ovih priča još je objavljeno i pet najboljih priča koje su na natječaj poslali autori bez katalogizacije u Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici (bez CIP-a). Među 57 pristiglih priča žiri u čijem sastavu su bili prof. dr. Dean Duda, Filozofski fakultet sveučilišta u Zagrebu, Saša Šegrt, izvršna direktorica TIH-a i Zoran Simić, voditelj marketinga i promocije VBZ-a odabrao je priče Andreje Žigić-Dolenec iz

Varaždina, Jadranka Pušića iz Sesveta, Nenada Dragaša i Ksenije Kušec iz Zagreba te Darka Šeparovića iz Vela Luke.

Na promociji održanoj 20. travnja u Novinarskom domu od autora su bili prisutni Ivica Đikić, Zoran Ferić, Edo Popović i Ivan Vidić, koji su ukratko predstavili svoje priče, a skupu su se obratili i predsjednik Republike Hrvatske Ivo Josipović te predsjednik TIH-a Nikola Kristić. Na skupu su bili nazočni i glavni državni odvjetnik Mladen Bajić, ravnatelj USKOK-a Dinko Cvitan, predsjednik Nacionalnog vijeća za praćenje provedbe Strategije suzbijanja korupcije Željko Jovanović, članovi TIH-a te brojni drugi ugledni gosti. Knjiga je nakon toga promovirana na otvaranju riječkog sajma knjige „Kičma“ 29. travnja 2011., u Gradskoj knjižnici u Zadru 6. svibnja 2011., u Velikoj Gorici 23.05 i u Osijeku 24.05. Na promociji u Rijeci je jedan od autora Edo Popović, ukratko predstavio svoju priču, a prisutnima su se obratili Željko Jovanović, predsjednik Nacionalnog vijeća za praćenje provedbe Strategije suzbijanja korupcije, član Upravnog odbora TIH-a Zorislav Antun Petrović i Saša Šegrt, izvršna direktorica TIH-a. Na promociji u Zadru su o knjizi govorili profesor Tomislav Janović s Filozofskog fakulteta u Zagrebu, član Upravnog odbora TIH-a Zorislav Antun Petrović i Saša Šegrt, izvršna direktorica TIH-a. Knjiga je predstavljena i na ovogodišnjem Interliberu, 9. studenog.

"Kinom po korupciji"

U sklopu programa "Kulturom po korupciji" u suradnji s Motovunskim filmskim festivalom i ove je godine reliziran projekt "*Kinom po korupciji*". Ovogodišnji dobitnik "Nepotkupljive nagrade" koju Transparency International Hrvatska i Motovunski filmski festival dodjeljuju najboljem filmu na temu korupcije je bugarski film "**Misija London**" redatelja Dmitra Mitovskog, snimljen prema hit-romanu najpoznatijeg suvremenog bugarskog književnika Aleka Popova. Film je komedija o političarima i diplomaciji zemlje koja ulazi u Europsku uniju zbog čega će nedvojbeno našoj publici djelovati domaće i poznato. Komedija počinje onog trenutka kada bugarski diplomat u Londonu odluči da će na koncert povodom prijema

diplomata sve o čemu Misija London govori bit će savršeno poznato i razumljivo i našoj publici. Autor knjige i jedan od koscenarista Alek Popov, preuzeo je nagradu.

TIH je dobio preporuke za filmove koji se bave korupcijom od ogranaka Transparency Internationala diljem svijeta, a ove godine je među 11 filmova, mahom dokumentaraca koji su opisivali korupcije skandale diljem zemaljske kugle, odabrana ova bugarska komedija. Projekt je poduprlo veleposlanstvo Kraljevine Nizozemske.

4) Promocija međunarodnih protukorupcijskih konvencija i međunarodnih istraživanja.

TIH je tokom 2011. godine predstavio hrvatskoj javnosti rezultate nekoliko međunarodnih istraživanja.

TIH je 2. studenog predstavio rezultate globalnog **Indeksa izvoznika korupcije** – istraživanja koje nastoji utvrditi koliki su vanjski utjecaji na percepciju korupcije i time dopuniti Indeks percepcije korupcije, najpoznatiji svjetski alat za mjerenje korupcije. Indeks izvoznika korupcije pokazao je da je vrlo bitno kako gospodarski najjače zemlje svijeta tretiraju korupciju unutar svojih granica. Percepcija vjerojatnosti da će kompanija iz neke zemlje posegnuti za davanjem mita u poslovanju je vrlo jako povezana s doživljajem korumpiranosti te zemlje. Uz indeks izvoznika korupcije naveden je za državnu upravu i kompanije cijeli niz preporuka kojima se može smanjiti rizik od korupcije u poslovnom sektoru i spriječiti davanje mita u poslovanju. Vlade bi trebale usvojiti kriminalizirati prekogranično podmićivanje i dosljedno podsjećati da je to nezakonito s obje strane granice. Kompanije bi trebale usvojiti i provoditi interne antikorupcijske strategije i poraditi na povećanju integriteta i transparentnosti u poslovanju bez obzira rade li na domaćem ili inozemnim tržištima. U odnosu na isto istraživanje provedeno 2008. godine nije zabilježen nikakav značajni napredak kad je riječ o inozemnom podmićivanju po zemljama i sektorima. Tadašnji indeks izvoznika korupcije pokazao je da su na korupciju najmanje spremne tvrtke iz Belgije i Kanade, dok su tvrtke iz Kine i Rusije i tada bile ocijenjene kao najsklonije davanju mita u međunarodnom poslovanju. I tada su ispitanici ocijenili da je korupcija najveća u javnim radovima i prodaji nekretnina, dok su kao najčišći sektori bili ocijenjeni ribarstvo i poljoprivreda.

njegove zemlje u EU pod svaku cijenu dovesti englesku kraljicu - tu se otvara Pandorina kutija smiješnih situacija koje pokazuju koliko su tranzicijski diplomati kvarljiva roba. Kako su ne tako davno i naše novine izvještavale o nerazumnim računima i švercerskim poduhvatima pojedinih hrvatskih

1. prosinca u Novinarskom domu TIH je predstavio **Indeks percepcije korupcije (IPK)**, najopsežnijeg svjetskog ispitivanje percepcije korupcije, koje se provodi od 1995. IPK je ove godine obuhvatilo 183 zemlje, pet više nego lani, a rezultati su sastavljeni na temelju ukupno 17 ispitivanja koja je provelo 13 nezavisnih ustanova, a ispitanici su bili poslovni ljudi i analitičari. Smatra se da tek u zemljama s ocjenom 5 i višom korupcija ne ugrožava daljnji razvoj gospodarstva i društva u cjelini.

Hrvatska je ove godine ostvarila ocjenu 4,0, što je za desetinu boda niža ocjena nego 2010. godine. Premda ocjene nisu egzaktna i ne mogu se u potpunosti uspoređivati, niti samo na temelju njih tvrditi da se korupcija u nekoj zemlji povećava ili smanjuje, one svakako pokazuju trend. Na temelju IPK može se zaključiti da se u Hrvatskoj reforme zakonodavstva, javne uprave i sudstva trebaju još odlučnije provoditi ako se želi suzbiti korupcija

TIH potiče Republiku Hrvatsku na postavljanje i primjenu normi predviđenih protukorupcijskim konvencijama, prvenstveno Konvencijom Ujedinjenih naroda protiv korupcije. Zagovara se uvođenje mjera potrebnih za ostvarenje punog potencijala Konvencije i njezino prerastanje u globalni okvir za dokidanje korupcije. Kako bismo to ostvarili, TIH kod Vlade zagovara javno objavljivanje izvješća o primjeni Konvencije u RH, uključenost organizacija civilnog društva u taj postupak i prihvaćanje ocjenjivačkih posjeta.

Pored promicanja teme u medijima protukorupcijske konvencije promoviraju se i odgovarajućim promotivnim materijalima, poput brošura i letaka, odnosno kroz predavanja koja su i tijekom 2011. održavana u srednjim školama u Hrvatskoj.

5) Umrežavanje i suradnja

PLATFORMA

ZA HRVATSKU VLADAVINE PRAVA

TIH je tokom 2011. godine sudjelovao u izradi Zajedničkog mišljenja hrvatskih organizacija civilnog društva o napretku u spremnosti Republike Hrvatske za zatvaranje pregovora o poglavlju 23 – Pravosuđe i temeljna prava, a zatim i u stvaranju Platforme 112. Pripremljena su dva Zajednička mišljenja (u veljači i svibnju) i održan niz sastanaka predstavnika Koalicije s Delegacijom EU, predstavnicima stranih veleposlanstava u RH, zastupnicima Europskog

parlamenta i predstavnicima Europske komisije, stranim delegacijama, a pred kraj procesa zagovaranja i s hrvatskim dužnosnicima. Koalicija je krajem godine dobila i ime Platforma 112, i održala je nekoliko javnih skupova – primjerice, ikrugli stol u Kući ljudskih prava 6. travnja i javnu raspravu 21. studenog u Novinarskom domu, na kojoj je Platforma pozvala sudionike izborne utakmice da se očituju o njezinih 112 zahtjeva.

TIH je također pružao podršku i drugim inicijativama civilnog društva, ukazujući mjerice na netransparentnost i neregularnosti u provođenju projekta Cvjetni trg/Varšavska, provedbi projekta gradnje HE Ombla, štetni utjecaj i koruptivni potencijal Zakona o igralištima za golf i Zakona o poljoprivrednom zemljištu...

TIH je sudjelovao u radu neformalnih mreža hrvatskih udruga kroz razmjenu informacija o aktualnim zbivanjima, pozivao partnerske udruge na različita javna i interna događanja, a također je u studenom omogućio predstavnicima udruga s kojima surađujemo da pohađaju radionicu o pripremi projektnih prijedloga i upravljanje projektom.

Na međunarodnoj razini, TIH je podržao inicijativu WWF-a koja želi upozoriti na potrebu za većom transparentnošću i širokom javnom raspravom oko gradnje velikih infrastrukturnih objekata. TIH je surađivao s organizacijom Access Info Europe na obradi informacija o praćenju transparentnosti tijela javne vlasti (rezultati istraživanja detaljnije su opisani na str. 3)

Kao nacionalni ogranak mreže Transparency International, TIH je tokom 2011. sudjelovao u nizu zajedničkih inicijativa, sastanaka, istraživanja i drugih događanja. Od 1. do 3. lipnja održan je regionalni radni sastanak ogranaka TI-a Europe i Središnje Azije u Rumunjskoj, a od 13. do 17. listopada globalni sastanak i Godišnja skupština Transparency Internationala u Berlinu. Kratki prikazi rada TIH-a ušli su u globalno Godišnje izvješće o radu TI-a u 2010. godini.

6) Samofinanciranje

Transparency International Hrvatska (TIH), u skladu sa svojim statutom i ciljevima djelovanja udruge organizira održavanje stručnih seminara, okruglih stolova i drugih oblika javnog i stručnog raspravljanja i poučavanja o štetnosti korupcije. Tijekom 2011. održan je ciklus od 7 predavanja za upravu. **Predavanja za Hrvatsku poštu** u Zagrebu, Osijeku, Splitu, Rijeci i Zadru, za koja su pripremljeni odgovarajući materijali.

Predavanja Korupcija i mehanizmi njezinog sprečavanja i Sukob interesa - od zakona do prakse se mogu organizirati. Svako od predavanja traje 45 minuta, uz vrijeme predviđeno za odgovore na pitanja sudionika. Troškovi organizacije po predavanju iznose 5.000 kn za pravne osobe, s time da je za neprofitne organizacije moguća i organizacija besplatnog predavanja ukoliko za to postoje preduvjeti.

TIH je u okviru aktivnosti samofinanciranja nastavio i s objavljivanjem mjesečne kolumne u časopisu Hrvatska pošta, kroz koju je čitateljima predstavljao temeljne pojmove vezane uz korupciju, rezultate istraživanja koja se odnose na ovu pojavu, kao i aktualna zbivanja u tom području.

Osim predavanja koja su dio naših širih aktivnosti, specijalizirana predavanja i radionice organiziramo i na zahtjev zainteresiranih tvrtki, ustanova ili drugih pravnih i fizičkih osoba.

7) Podizanje kapaciteta

Tijekom 2011. godine zaposlenici TIH-a sudjelovali su na nizu stručnih skupova na kojima su unaprijedili svoja znanja ne samo iz tematskih područja vezanih uz suzbijanje korupcije, već i iz područja pripreme i vođenja projekata (seminar tvrtke Razbor d.o.o. proveden 10. i 11. studenog), vođenja neprofitnog računovodstva i financijskim obavezama neprofitnih organizacija za korisnike institucionalnih potpora Nacionalne zaklade. Također, sa željom da se djelovanje udruge više decentralizira, u srpnju su pokrenute aktivnosti oko otvaranja regionalnog ogranka TIH-a u Osijeku.